

Er vi alle kunstnere?

Frode Thuen

Kunsten å være voksen

319 s. Oslo: Cappelen Damm, 2011.

Pris NOK 349

ISBN 978-82-02-30885-8

Frode Thuen (f. 1961), kjent som samlivsspaltist i Aftenposten, har tatt for seg et tema som kan anses trivielt, men også komplisert. Tittelen bærer bud om at det gjelder ikke bare å bli voksen, slik vi alle har som mål i barne- og ungdomsårene. Det gjelder like mye å *forbli* voksen, gjennom alle livets faser, basert på familiær, arbeidsmessig og sosial rollefungering.

Når Thuen velger formuleringen «Kunsten å være...», sier det oss at det ikke er en selvfølge å bli eller være voksen – bortsett fra rent kronologisk. Å utvikle en kunst krever oppmerksomhet, kreativitet og trening. I de seks kapitlene tar forfatteren oss med på en spennende rundreise i teori og praksis, ispedd kliniske vignetter fra hans egen psykologvirksomhet, når det gjelder personlighetsutvikling, sosiologiske betraktninger og mellommenneskelige relasjoner, spesielt de intime innenfor familiens domene.

Nettopp på sistnevnte område beveger han seg inn på en hårfin balanse mellom bruk av erfaringer fra eget liv med omtalte familiemedlemmer og ivaretagelse av nødvendig konfidensialitet. Jeg kjenner en viss uro for dette aspektet, spesielt i forfatterens omtale av egne barn fra to forskjellige kull. Først i etterskriftet, kalt *Takkeord*, anføres at han har hatt behov for å «kvalitetssikre» disse beskrivelsene, men at de fortsatt står for hans egen regning og ikke nødvendigvis er dekkende for andres opplevelser og erfaringer. Det er rimelig å forstå «kvalitetssikre» som at disse passasjene er avklart med eller godkjent av de involverte, men det hadde vært bedre om denne informasjonen var blitt gitt oss lesere innledningsvis, som et betryggende bakteppe for de intime betroelsene som kommer.

Et sentralt begrep er at for å bli og å forbli voksen, er det nødvendig å utvikle *relasjonskompetanse*. Den består av kunnskap, ferdigheter (bl.a. mentalisering), affektregulering, identitet og endringsberedskap. Vår tids voksne har langt mer kunnskap om denne rollen, gjennom allmenn utdanning og mediefokusering, enn tidligere generasjoner. Men kunnskap er ikke nok. En voksen identitet er en grunnleggende forutsetning for å kunne nyttiggjøre seg slik kunnskap og utvikle de ferdighetene som skal hjelpe oss i våre mange rolleutforminger. Affektregulering er avgjørende for vår egen følelsesmessige balanse og vårt samspill med andre, mens endringsberedskap bl.a. handler om balansen mellom å kunne tilpasse seg skiftende livssituasjoner og å kunne opprettholde en viss besluttsomhet, for ikke å drive med vær og vind.

I kapittel 3, *Størst av alt er kjærligheten*, tar forfatteren opp skilsmisseproblematikken. Hva er best for barna: å leve med disharmoniske eller dysfunksjonelle foreldre som holder ut for deres skyld, eller å leve vekselvis med den ene og den andre mer tilfredse og velfungerende forelder, eventuelt i et nytt parforhold? Selv om det ikke finnes noen fasit i slike situasjoner, kunne han gått dypere inn i temaet, ikke minst sett fra barnas ståsted.

Thuen har mye å gi leserne når han øser av sine kunnskaper og erfaringer både som rådgiver og terapeut. Han har ikke hatt som mål å skrive en selvhjelpsbok med entydige svar og oppskrifter, men inviterer en bred leserkrets til å dele de mange spørsmålene som livet gir oss som utfordringer. Han bruker et godt og leservennlig språk. Layouten er tiltalende, og de kliniske vignettene er naturlig integrert i teksten. Jeg kan anbefale boken til alle, både

i og utenfor hjelperollen, som vil høyne sitt bevissthetsnivå om det å være voksen.

Tore Gude

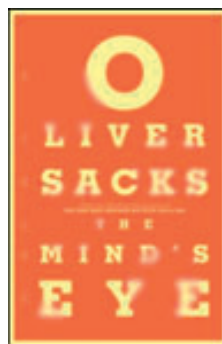
Modum Bad

og

Avdeling for atferdsfag

Universitetet i Oslo

Fascinerende om visuell oppfatning

Oliver Sacks

The mind's eye

260 s. London: Pan Macmillan, 2010.

Pris GBP 18

ISBN 978-0-33-050889-6

Oliver Sacks (f. 1933), den kjente, engelskfødte nevrologen og forfatteren, har gitt oss mange glimrende beskrivelser av diverse nevrologiske tilstander. Hans 11. bok er intet unntak. De som likte hans bestselger, *Mannen som forvekslet kona med en hatt* (1987), vil også ha glede av å lese denne boken som appellerer både til leger og et bredt publikum. Essaysamlingen består av historier hvor personer beskriver sine nevrologiske problemer, de såkalte høyere, kortikale funksjonsforstyrrelsene: synet, den visuelle oppfatningen og gjenkjenningen og hjernens fascinerende evne til å tilpasse seg funksjonsforstyrrelser.

Første del består av fem sykehistorier. Manglende ansiktsgjenkjenning, prosopagnosia, er en sjelden tilstand og opptrer som regel etter hjerneslag. Vi lærer her at den kan være medfødt og ofte familiær. Den medfødte formen av prosopagnosia er mye hyppigere enn den ervervede, og opptil 2–2,5 % av befolkningen kan ha slike svakheter. Forfatteren innrømmer selv at han har hatt dette problemet i hele sitt liv, noe som har ført til delvis pinlige situasjoner i sosial sammenheng. En annen sykehistorie omtaler en person som mistet evnen til å lese, men som klarte å skrive (alexia uten agraphia). Ironisk nok klarer ikke vedkommende å lese teksten som han nettopp har skrevet.

Sacks beskriver sine pasienter med en slik empati og varme at leseren også føler et nært bekjentskap til dem.

Den andre delen, hvor forfatteren forteller om sin egen sykdom, okulært melanom, er meget personlig. I dagboks form treffer vi pasienten med observasjoner av sine synsforstyrrelser. Og så får han den alvorlige diagnosen. Opplevelsen av den tilsynelatende uendelige ventetiden før behandlingen er enerverende: Diagnosen blir stilt før jul, og behandlingen iverksatt medio januar. Den suksessfulle behandlingen blir brått avbrutt av en intraokulær blødning som fører til synstap på øyet, i tillegg til tap av dybdesyn og innskrenket synsfelt. Gjennom «mind's eye» er han nå nødt til selv å kompensere for de tapte sansene og lære å se stereoskopisk, ved å satse på hjernens plastisitet.

Hvert kapittel avsluttes med forfatterens egne forklaringer og oppdaterte henvisninger til faglitteratur, noe som stimulerer til videre lesning.

Boken er ikke bare underholdende, men gir også nyttig lærdom om sjeldne, men invalidiserende persepsjonsforstyrrelser, som ikke er så lett påvisbare med «vanlige» nevrologiske undersøkelser.

Emilia Kerty

Nevrologisk avdeling

Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet